

Sygn. akt IV U 588/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Guniewska
Protokolant:	M. Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2019 r.

sprawy (...)Spółka Jawna

przy udziale innych stron: I. B., R. G., C. O., S. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania (...) Spółka Jawna

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 7 marca 2018 znak : (...)

znak : (...)

znak : (...)

znak : (...),

znak : (...)

znak : (...)

I. **oddala odwołania,**

II. **zasądza od (...) Spółka Jawna na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. kwotę 1080zł (jeden tysiąc osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 588/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 lutego 2019 r.

Decyzją z dnia 7 marca 2018 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że I. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 10 października 2013 r. do 23 grudnia 2013 r. od 7 stycznia 2014 r. do 28 lutego 2014 r. i od 14 marca do 17 kwietnia 2014 r. jako zleceniobiorca u płatnika (...) Sp. jawna w R. i ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne za ten okres.

Powołując się na ustalenia kontroli, ZUS wskazał w uzasadnieniu powyższej decyzji, że płatnik zawarł z I. B. trzy umowy nazwane umowami o dzieło (z dnia 10 października 2013 r., 7 stycznia 2014 r. i 14 marca 2014 r.), których przedmiotem było wykonanie fundamentu, konstrukcji parteru budynku czy też wymurowanie ścian budynku mieszkalnego w zabudowie szeregowej przy ul. (...) w R.. Zdaniem organu rentowego powyższe umowy noszą jednak znamiona umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu.

Odwołując się następnie do przepisów art. 627 kc i 750 kc Zakład stwierdził, że cechy zawartych z w/w umów o dzieło pozwalają na zakwalifikowanie ich jako umów zlecenia głównie ze względu na fakt, iż zobowiązanie polegało na starannym działaniu, w oderwaniu od rezultatu. Podkreślał, że w umowie strony nie skonkretyzowały przedmiotu umowy – dzieła, rezultat nie został z góry określony. Nadto zauważył, że zleczone prace I. B. były tylko pewnym etapem prowadzonych budów, a prace polegające na wybudowaniu czy to fundamentów czy ścian to nie był efekt końcowy, zamierzony przez płatnika, którym było z kolei kompleksowe zbudowanie budynków w zabudowie szeregowej, przeprowadzenie całego procesu budowlanego. Tymczasem, zdaniem organu rentowego, wykonanie dzieła ma doprowadzić do indywidualnie oznaczonego rezultatu, a rezultat ma mieć samoistny byt.

ZUS podkreślał dalej, że z tytułu zawartych umów o świadczenie usług, gdyż za takie uznać należy sporne umowy o dzieło, płatnik nie dokonał zgłoszenia I. B. do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, wypadkowego i nie naliczył składek na te ubezpieczenia oraz na ubezpieczenie zdrowotne od przychodu osiągniętego przez w/w. Skutkiem uprzedniego Zakład wydał decyzję zaskarżoną w sprawie.

W dniu 7 marca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wydał również decyzje:

- wobec S. B. nr (...), w której stwierdził podleganie przez w/w obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od 3 do 25 lutego 2014 r., od 3 do 25 marca 2014 r. i od 7 do 26 września 2015 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) Sp. jawna w R. ustalając jednocześnie podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia oraz na ubezpieczenie zdrowotne;

- wobec R. G. nr (...), w której stwierdził podleganie przez w/w obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od 8 stycznia do 25 lutego 2014 r. i od 14 marca do 17 kwietnia 2014 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) Sp. jawna w R. ustalając jednocześnie podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia oraz na ubezpieczenie zdrowotne;

- wobec C. O. nr (...), w której stwierdził podleganie przez w/w obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 19 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2013 r., od 10 października 2013 r. do 31 stycznia 2014 r. i od 26 października do 10 grudnia 2015 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) Sp. jawna w R. i ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia oraz na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu wszystkich decyzji Zakład wskazał, iż pomimo, że płatnik zawarł z w/w umowy nazwane umowami o dzieło, to jednak zdaniem organu rentowego nie spełniają one warunków typowych dla tego rodzaju umów, i które w związku z tym uznane zostały za umowy zlecenia. Podkreślał, że ogólnikowy sposób określenia w umowach ich przedmiotu wskazuje, że przedmiot umów był w istocie precyzowany na bieżąco dopiero w trakcie ich wykonywania, że praca w/w nie była przejawem myśli twórczej lecz wykonywali oni standardowe czynności właściwe dla wyuczonego zawodu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w dniu 7 marca 2018 r. wydał też decyzję nr (...), w której określił dla płatnika składek (...) Sp. jawna w R. kwotę należnych składek na Fundusz Pracy i decyzję nr (...), w której określił dla

płatnika składek (...) Sp. jawna kwotę należnych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że płatnik nie naliczył składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od wynagrodzenia I. B. w miesiącach grudzień 2013 r., luty 2014 r., i kwiecień 2014 r. oraz R. G. w miesiącu kwiecień 2014 r. zaś od wynagrodzenia S. B. w miesiącach luty 2014 r, marzec 2014 r. i październik 2015 r. nie naliczył składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Odwołania od powyższych decyzji wniósł płatnik składek (...) Sp. jawna z siedzibą w R. kwestionując stanowisko w nich wyrażone. Zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 29 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że Spółka jest obowiązana do zapłaty składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a także art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej w zw. z art. 104 ust. 1 pkt 1 li. a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przez uznanie, że jest zobowiązana do zapłaty składek na Fundusz Pracy podczas gdy pracownicy, od wynagrodzenia, których rzekomo płatnik nie naliczył powyższych składek, zatrudnieni byli w oparciu o umowy o dzieło, a nie umowy zlecenia, jak niesłusznie przyjął organ rentowy.

Zarzucił również naruszenie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 36 ust. 1,2,4 i 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez uznanie, że płatnik jest obowiązany do zapłaty składek ubezpieczeniowych – emerytalnych, rentowych, wypadkowych za pracowników I. B., R. G., C. O. i S. B. w sytuacji gdy w/w osoby zatrudnione były na umowy o dzieło.

Podkreślał, że ZUS błędnie przyjął, iż umowy te stanowią umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu a zatem na odwołującym się nie ciąży obowiązek zapłacenia składek objętych treścią skarżonych decyzji.

W odpowiedziach na złożone odwołania (...) Oddział w R. wniósł o ich oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonych decyzjach oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na swą rzecz. Raz jeszcze podkreślił, że zatrudnienie I. B., R. G., C. O. i S. B. nie nosiło cech stanowiących o istnieniu umów o dzieło. Sporne w sprawie umowy były umowami starannego działania a nie umowami rezultatu i w konsekwencji stanowią dla wykonawcy tytuł obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Sprawy z odwołań (...) Sp. jawna zostały połączone do wspólnego prowadzenia i rozpoznania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...)z siedzibą w R. to firma, której głównym przedmiotem działalności jest realizacja robót budowlanych. (...) są: A. C., M. H., Z. K. i S. O.. Wspólnicy uprawnieni do reprezentowania Spółki to S. O. i M. H..

W ramach prowadzonej działalności Spółka zawarła z I. B.:

- w dniu 10 października 2013 r. umowę nazwaną umową o dzieło, na okres od 10 października 2013 r. do 23 grudnia 2013 r., której przedmiotem było wykonanie fundamentu i konstrukcji parteru budynku mieszkalnego I Segmentu w zabudowie szeregowej przy ul. (...) w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 7 000zł
- w dniu 7 stycznia 2014 r. umowę nazwaną o dzieło na okres od 7 stycznia 2014 r. do 28 lutego 2014 r., której przedmiotem było wykonanie konstrukcji parteru VI Segmentu budynku mieszkalnego w zabudowie szeregowej przy ul. (...) w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 4 800 zł
- w dniu 14 marca 2014 r. umowę nazwaną o dzieło na okres od 14 marca 2014 r. do 17 kwietnia 2014 r., której przedmiotem było wymurowanie 90 m² ścian na budowie budynków mieszkalnych w zabudowie szeregowej przy ul. (...) w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 1 800 zł, płatne w ciągu 7 dni po wykonaniu dzieła i wystawieniu rachunku przez wykonawcę.

Spółka zawarła również umowy ze S. B.:

- w dniu 3 lutego 2014 r. na okres od 3 lutego do 25 lutego 2014 r., której przedmiotem było pomalowanie 2 – krotne ścian i sufitów o łącznej powierzchni 270 m² na budowie przy ul. (...) w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 800 zł

- w dniu 3 marca 2014 r. na okres od 3 do 25 marca 2014 r. - na pomalowanie 2 – krotne ścian o łącznej powierzchni 300 m² na budowie przy ul. (...) w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 800 zł

- w dniu 7 września 2015 r. na okres od 7 do 26 września 2015 r., której przedmiotem było malowanie ścian o powierzchni 220 m² na budowie przy ul. (...) w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 800 zł.

Z R. G. Spółka (...) i (...) Sp. jawna zawarła umowy nazwane umowami o dzieło:

- w dniu 8 stycznia 2014 r. na okres od 8 stycznia do 25 lutego 2014 r., przedmiotem umowy było ułożenie 149 m² płytek w budynku przy ul. (...) w R., za wynagrodzeniem 4 470 zł

- w dniu 14 marca 2014 r. na okres od 14 marca do 17 kwietnia 2014 r. – na wykonanie 100 m² przewodów kominowych na budowie budynków mieszkalnych przy ul. (...) w R., ustalone wynagrodzenie to 1 500 zł.

Z C. O. Spółka zawarła umowy zwane o dzieło:

- w dniu 19 kwietnia 2013 r. na okres od 19 kwietnia do 30 czerwca 2013 r., przedmiotem której było wykonanie inwentaryzacji powykonawczej przyłączy wod – kan do budynku mieszkalnego położonego na działce nr (...) obr. 211 w R., wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 900 zł

- w dniu 10 października 2013 r. na okres od 10 października 2013 r. do 31 stycznia 2014 r. na wykonanie inwentaryzacji powykonawczej budynku oraz przyłączy kanalizacji deszczowej i sanitarnej, wodociągowej, położonego na dz. 445 i 448 obr 207, wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 1 300 zł

- w dniu 23 października 2015 r. na okres od 26 października do 10 grudnia 2015 r. na wykonanie inwentaryzacji powykonawczej przyłącza wod – kan do działki (...) obr 221 rz- w S., wyłączenie części dz. 1362 obr 221 R. – S. z produkcji rolnej, wynagrodzenie za wykonanie dzieła ustalono na kwotę 400 zł.

I. B., S. B., R. G., C. O. z tytułu wskazanych wyżej umów osiągnęli przychód zgodnie z przedłożonymi rachunkami. Wykonywali pracę na rzecz Spółki, nie mieli wpływu na nazwę zawieranych z nimi umów ani na ich treść. Ich pracę nadzorował kierownik budowy – jeden ze współników – M. H..

Z tytułu tych umów Spółka nie dokonała zgłoszenia w/w do ubezpieczeń społecznych. Nie naliczyła również od wynagrodzenia w/w składek na Fundusz Pracy za grudzień 2013 r., luty 2014 r. i kwiecień 2014 r. oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za grudzień 2013 r., luty 2014 r., marzec 2014 r. kwiecień 2014 r. i październik 2015 r.

W październiku i listopadzie 2017 r. ZUS przeprowadził kontrolę płatnika (...) Sp. jawna z siedzibą w R. między innymi w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. W uwzględnieniu wyników przeprowadzonej kontroli ZUS w dniu 7 marca 2018 r. wydał zaskarżone w sprawie decyzje.

(dowód: zeznania S. O. k. 247 - 248, zeznania Z. K. k. 253, zeznania A. C. k. 253, zeznania M. H. k. 253, zeznania I. B. k. 248 – 248b, zeznania S. B. k. 248b, zeznania R. G. k. 248b, zeznania C. O. k. 248b, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody. Oparł się na dowodach z dokumentów obejmujących postępowanie kontrolne prowadzone u płatnika składek i wydane w sprawie decyzje. Nadto Sąd oparł się na zeznaniach I. B., S. B., R. G. i C. O., z którymi Spółka zawierała umowy o dzieło, odnośnie okoliczności zawierania

umów, sposobu ich wykonywania i dokonywanych rozliczeń. Podstawę ustaleń stanowiły też twierdzenia współników Spółki. Ocena natomiast natury stosunków prawnych - charakteru umów łączących strony należy do Sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy I. B., S. B., R. G. i C. O. posiadają tytuł do objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym ze względu na zatrudnienie przez płatnika składek (...)Sp. jawna z siedzibą w R., na podstawie umów o świadczenie usług a także do ustalenia czy Spółka – płatnik jest obowiązana opłacić składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od wypłaconych im z tytułu tych umów wynagrodzeń. Niewątpliwie bowiem między stronami doszło do podpisania umów określonych jako umowy o dzieło, które jednak w przekonaniu organu rentowego nie skutkowały powstaniem takiego stosunku cywilnego a właściwym jest jego zakwalifikowanie jako umów o świadczenie usług, do których zastosowanie znajdują przepisy o zleceniu. Ocena tego zagadnienia wymaga poczynienia ogólnych rozważań dotyczących kwalifikowania umów w razie wątpliwości z jakim rodzajem umowy faktycznie mamy do czynienia.

Jak wynika bowiem z treści art. 6 ust. 1 pkt.4 i art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998r o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. 2017 poz. 1778) obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby świadczące pracę na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Natomiast umowa o dzieło nie stanowi obowiązkowego tytułu ubezpieczenia społecznego.

Na wstępie już należy podkreślić, że nie ulega wątpliwości, iż o tym jaką umowę zawrzeć decydują przede wszystkim strony zgodnie z wynikającą z art. 353¹ kc zasadą swobody umów. Zasada ta polega w pierwszej kolejności na możliwości wyboru przez strony rodzaju stosunku prawnego, który będzie je łączył. Dotyczy to także wykonywania stale i za wynagrodzeniem określonych czynności, a więc stosunku prawnego określanego jako wykonywanie zatrudnienia w szerokim znaczeniu bowiem powszechnie przyjmuje się, że zatrudnienie może być wykonywane na podstawie stosunku cywilnoprawnego lub stosunku pracy. Należy jednak zauważyć, że w systemie ubezpieczeń społecznych nie są rzadkie przypadki, w których nawet zgodnie nazwana przez strony umowa nie jest tą, która stanowi tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym (por. przykładowe spory na tle kwalifikacji prawnej umów o świadczenie usług w orzecznictwie Sądu Najwyższego - wyroki: z 08.01.1999 r., II UKN 403/98, OSNP 2000/5/194; z 28.03. 2000 r., II UKN 386/99, OSNP 2001/16/522; z 30.06.2000 r., II UKN 614/99, OSNP 2002/ 1/23; uchwała z 12.04.1994 r., I PZP 13/94, OSNP 1994/3/39).

Wskazać w tym miejscu należy też, że ZUS ma możliwość zakwestionowania ważności formalnie zawartej umowy na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych (por. wyrok z dnia 23.02.2005r. III UK 200/04 , OSNP 2005/18/292) w tym także przedmiotowych umów o dzieło, przy czym winien wskazać czy czyni tak gdyż zawarte umowy były pozorne w świetle treści art. 83 §1 kc a faktycznie strony zawarły umowę zlecenia czy też ich nieważność wynika z przepisu art. 58 kc. W niniejszej sprawie takiego wskazania nie zawarto lecz rzeczą Sądu było dokonanie oceny prawnej sporu zaistniałego między wnioskodawcą a ZUS.

Sąd Okręgowy pragnie też zauważyć, iż w pełni podziela wyrażone w dotychczasowej judykaturze poglądy, że czynność prawna nie może jednocześnie zmierzać do obejścia prawa (art. 58 § 1 kc) oraz być dokonana dla pozoru (art. 83 § 1 kc), przy tym, gdy umowa jest przez strony wykonywana, nie może być mowy o pozorności, co jednak nie wyklucza możliwości badania, czy zawarcie umowy nie zmierzało do obejścia prawa por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.03.2001 r., II UKN 258/00 OSNP 2002/21/527, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.01.2010 r. I UK 261/09 Lex nr 577825. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29.03.2006 r. II PK 163/05 OSNP 2007/5-6/71: „Czynnością prawną podjętą w celu obejścia ustawy jest czynność, wprawdzie nieobjęta zakazem prawnym, ale przedsięwzięta w celu osiągnięcia skutku zakazanego przez prawo (System Prawa Prywatnego, tom 2, pod redakcją Z. Radwańskiego, Warszawa 2002, s. 227-228). Natomiast art. 83 kc charakteryzuje czynność prawną pozorną przez wskazanie trzech jej elementów, które muszą wystąpić łącznie: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie

dla pozoru. Złożenie oświadczenia woli dla pozoru oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych, albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14.03.2001 r., II UKN 258/00, OSNAPiUS 2002/21/527). Czynność zmierzająca do obejścia prawa nie może zatem być jednocześnie czynnością pozorną z tego choćby względu, że pierwsza zostaje rzeczywiście dokonana, druga zaś jest jedynie symulowana (por. wyrok NSA w Warszawie z 16.09.2004 r., FSK 488/04, Monitor Podatkowy 2005/3, s. 43).

W orzecznictwie podkreśla się także, iż pozorności umowy o pracę zachodzi także wówczas, gdy praca jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę co analogicznie można odnieść do umów o dzieło (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 05.10.2006 r., I UK 120/06, OSNP 2007/9-20/294, z dnia 05.10.2006 r., I UK 342/06, M.P.Pr. 2008/1/40, z dnia 08.07.2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772).

Na gruncie sporów dotyczących kwalifikowania umów cywilnoprawnych jako umów o pracę jednolicie przyjęto, że o treści stosunku prawnego łączącego strony decydują cechy charakterystyczne dla danego stosunku prawnego bez względu na nazwę umowy zawartej przez strony (por. wyroki SN: z dnia 02.9.1998 r., I PKN 293/98, OSNAPiUS 1999/18/582; z dnia 14.09.1998 r., I PKN 334/98, OSNAPiUS Nr 20/1999, poz. 646; z dnia 06.10.1998 r., I PKN 389/98, OSNAPiUS 1999/22/718; z dnia 22.12.1998 r., I PKN 517/98, OSNAPiUS Nr 2000/4/138; z dnia 12.01.1999 r., I PKN 535/98, OSNAPiUS 2000/5/175; z dnia 07.04.1999 r., I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000/11/417). A contrario - jeżeli w treści stosunku prawnego nie przeważają cechy charakterystyczne dla danego stosunku, to nie można przyjąć, aby taki stosunek prawny łączył strony. Oceny, czy cechy charakterystyczne dla konkretnego stosunku prawnego mają charakter przeważający, należy dokonywać na podstawie wszelkich okoliczności sprawy, w tym także takich jak wola stron, wyrażona w nazwie, jaką strony nadały umowie (por. wyrok SN z dnia 05.09.1997 r., I PKN 229/97, OSNAPiUS 1998/11 /329, wyrok SN z dnia 05.12.2000 r., I PKN 127/00, OSNAPiUS 2002/15/356) Niewątpliwie te wskazówki będą pomocne także przy kwalifikowaniu umów będących przedmiotem sporu.

Umowa o dzieło określona w art. 627 kc jest typem umowy obejmującej odpłatne świadczenie usług określonego rodzaju. Elementami przedmiotowo istotnymi umowy o dzieło są określenie dzieła, do którego wykonania zobowiązany jest przyjmujący zamówienie, a także wynagrodzenia, do którego zapłaty zobowiązany jest zamawiający. Umowa o dzieło jest umową o „rezultat usługi” w szczególności w odróżnieniu od umowy o pracę i umowy zlecenia. W wypadku umowy o dzieło niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. W wyroku z dnia 26.01.2006 r. (III AUa 1700/05, OSA 2008/3/ 5) Sąd Apelacyjny w Lublinie słusznie stwierdził, że istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Kodeks cywilny w art. 627 kc nie określa szczegółowo podstawowego przedmiotu świadczenia takiej umowy, przy czym należy przyjąć, że wykonanie oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem pracy, którego celem jest doprowadzenie do efektu uzgodnionego przez strony w momencie zawierania umowy. W wypadku rezultatu materialnego to rzecz przedstawia samoistną wartość, dla której osiągnięcia strony zawiązały umowę.

Od umowy zlecenia umowę o dzieło odróżnia konieczność jej sfinalizowania w każdym wypadku konkretnym i sprawdzalnym rezultatem, za który przysługuje wynagrodzenie. Obowiązek osobistego wykonania dzieła przez przyjmującego zamówienie będzie miał w odniesieniu do umowy o dzieło mniejsze znaczenie, jeżeli rezultat końcowy zostanie osiągnięty. W wypadku umowy zlecenia rezultat nie jest elementem koniecznym, występuje natomiast jako zasada obowiązku osobistego spełnienia świadczenia przez zleceniobiorcę, z uwagi na osobiste zaufanie między stronami. Zlecenie w podstawowej konstrukcji normatywnej odnosi się jedynie do dokonania określonej czynności prawnej i nie musi być odpłatne (zob. np. M. Gersdorf, Umowa o pracę, umowa o dzieło, umowa zlecenia, Warszawa 1993, s. 65-66, 69-70).

Na powtarzalność podejmowanych czynności w określonym przedziale czasowym jako element przemawiający za umową zlecenia a nie umową o dzieło zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06.04.2011r. (II UK 315/10, LEX nr 885011).

Niewątpliwie uwagi te należy w całości podzielić.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, że Spółka (...) zawarła z I. B., S. B., R. G. i C. O. pisemne umowy, które strony nazwały umowami o dzieło. W ocenie Sądu Okręgowego umowy te nie zmierzały do uzyskania określonego rezultatu - dzieła lecz raczej do starannego wykonania wskazanych czynności takich jak: wykonanie fundamentów, konstrukcji części budynku, murowanie ścian, malowanie, układanie płytek, przewodów kominowych czy wykonanie dokumentacji powykonawczej – inwentaryzacji. W ramach wyuczonego zawodu, kwalifikacji w/w wykonywali typowe swoje prace, zgodnie ze sztuką, z obowiązującą technologią czy przepisami – C. O.. Z treści zeznań I. B., S. B., R. G. i C. O., słuchanych na rozprawie wynika, że o nazwie i treści umowy zdecydowała Spółka a oni na nią przystali, że w/w wykonywali czynności zleczone, pod nadzorem kierownika budowy – M. H..

Jak wskazywano wcześniej, na podstawie umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 kc, przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła. Efektem końcowym jest pewien rezultat w postaci materialnej lub niematerialnej. Dziełem jest stworzenie czegoś lub przetworzenie do postaci w jakiej dotychczas nie istniało. Przedmiot umowy o dzieło może być określony w różny sposób i różny może być stopień dokładności tego określenia, pod warunkiem, że nie budzi on wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. Nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Dzieło nie musi wprawdzie być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego. Przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy.

Przyjąć należy w sprawie, że zakładanym rzeczywistym celem Spółki było kompleksowe wybudowanie budynków mieszkalnych. Wybudowanie natomiast fundamentów, konstrukcji ścian, malowanie ścian, ułożenie płytek czy nawet wykonanie dokumentacji powykonawczej stanowiło jedynie pewien element inwestycji i z pewnością nie było efektem końcowym zamierzonym przez płatnika.

Raz jeszcze podkreślić należy, że istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. W ocenie Sądu takie właśnie czynności były wykonywane przez I. B., S. B., R. G.. Ogólnie rzecz ujmując zobowiązani byli oni do wykonania prac budowlanych. Były to jednorodziejowe, powtarzające się czynności – murowanie, malowanie, układanie płytek, przewodów kominowych. Wykonywanie tego typu czynności nie może być potraktowane, jako "dzieło", chyba że w/w od początku do końca wykonywaliby te prace na podstawie własnego projektu budowlanego, a wyżej wskazane prace budowlane miałyby indywidualny charakter poprzez np. zastosowanie szczególnej (innowacyjnej) technologii wykonania, formy przestrzennej itp. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 2015 r. III UK 159/14 lex nr 1677132). Niewątpliwie w takim przypadku jego praca mogłaby spełniać przesłanki dzieła i pozwalałaby na odróżnienie jej od prac budowlanych powszechnie wykonywanych na rynku budowlanym.

C. O. natomiast jako geodeta miał wykonać inwentaryzację powykonawczą obejmującą zebranie pomiarów geodezyjnych i sporządzenie dokumentacji geodezyjno – kartograficznej, a więc również pracę typową, przygotowywaną na bazie materiałów, przy wykorzystaniu wiedzy z zakresu geodezji i kartografii.

Praca I. B., S. B., R. G. i C. O. nie miała charakteru indywidualnego, a wobec tego w sprawie niniejszej znalazły zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umów o świadczenie usług a nie umowy o dzieło. Przedmiotem umów była określona czynność, a nie jej wynik, co przesądza o ich kwalifikacji jako umów starannego działania - umów o świadczenie usług - art. 750 kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18.04.2012 r., II UK 187/11, OSNP 2013/9-10/115 oraz z dnia 13.06.2012 r., II UK 308/11, lex 1235841) z dnia 28.08.2014r. II UK 12/14, lex 1521243).

Przesądzenie powyższego pozwala na uczynienie wniosku, że również decyzje ustalające dla płatnika (...)Sp. jawna kwotę należnych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy w nich wskazane, są prawidłowe. Obowiązkowe składki na Fundusz Pracy ustalone są od kwoty stanowiącej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - art. 104 ust. 1 lit 1 c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U z 2018 r. poz. 1265). Podobnie, w myśl zaś art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1433), składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe. Składki na FP i FGŚP podlegają rozliczeniu w miesięcznej deklaracji rozliczeniowej jako suma kwot należnych składek za wszystkich ubezpieczonych.

Stosownie do treści art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778) do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Uczyniwszy powyższe ustalenia i zważania Sąd Okręgowy w myśl art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił złożone przez płatnika składek odwołania jako bezzasadne. Aprobując przywoływane orzecznictwo, należy jednoznacznie wskazać, że I. B., S. B., R. G. i C. O. wykonywali pracę na podstawie umów o świadczenie usług, do których na podstawie art. 750 kc miały odpowiednie zastosowanie przepisy o umowie zlecenia. Umowy o dzieło z nimi zawarte miały charakter czynności pozornej co skutkuje ich nieważnością, a w miejsce nieważnych umów należy uznać istnienie ważnych umów zlecenia stanowiących tytuł do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi – tak jak zasadnie uczynił to ZUS w zaskarżonych decyzjach.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego znajduje oparcie w treści art. 98 kpc i zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2115), przy uwzględnieniu ilości odwołań i spraw połączonych do rozpoznania.